

Roks yttrande SOU 2025:99 ändringar av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks

Roks är den äldsta riksorganisationen som enbart samlar kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. Vi är en feministisk och kvinnoseparatistisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors och tjejers livsvillkor. Roks ser att mäns och killars våld kan drabba alla kvinnor och tjejer, men också att kvinnors och tjejers livsvillkor kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer oss och de som förenar kvinnor och tjejer. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn är ett systematiskt våld och ska därför ses som ett samhällsproblem. Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld. Roks är där för att ge kvinnan, tjejen och barnet en plats för att ta sig ur en relation där mannen utsätter henne för våld. För att stötta och hjälpa henne krävs att vi påverkar reformerna.

Roks sammanfattande synpunkter

Inledningsvis vill Roks uppmärksamma problematiska uttalanden i utredningen där asylinvandring kopplas samman med arbetslöshet, bidragsberoende, kriminalitet samt hedersrelaterat våld och förtryck. Kvinnojourerna och tjejjourerna har i snart 50 år mött och stöttat kvinnor, tjejer och barn som befunnit sig i asylprocesser samt haft både tillfälliga och permanenta uppehållstillstånd och har inte sett samma kopplingar som utredningen gör. Det jourerna däremot har sett är svenska män som utnyttjar kvinnor i andra länder genom att inleda en kärleksrelation, ta dem till Sverige genom uppehållstillstånd med anknytning och sedan utsätta dem för våld. Utredningens konstaterande går helt emot kvinnojourerna och tjejjourernas syn på de kvinnor, tjejer och barn i asylprocesser.

Mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn har alltid funnits i Sverige, oavsett invandring. Detta inkluderar även våld i hederns namn. Det rör sig om samma typ av våld, där grunden är makt, kontroll och kön. Även våld i hederns namn har historiskt förekommit i Sverige. Det är allvarligt att både utredningen och regeringen saknar den kunskap som krävs för att effektivt stoppa våldet mot kvinnor, tjejer och barn. Att särskilt fokusera på våld i hederns namn som om det vore något kopplat till

invandring är enbart ett sätt att dölja det faktiska problem som råder i Sverige, på samma sätt som i andra länder.

Roks synpunkter

Bristfällig konsekvensanalys

Förslagen om möjligheten att återkalla permanenta uppehållstillstånd och andra åtgärder i denna utredning präglas av en bristfällig konsekvensanalys. Visserligen har barnkonventionen beaktats till viss del, men inte i den utsträckning som är nödvändig. Med dessa förslag saknas kunskap om vilka konsekvenser de får för barn och kvinnor, särskilt för dem som är utsatta för våld.

Utredningen har inte heller beaktat Istanbulkonventionen, trots att konventionen är bindande och även reglerar frågor om asyl och uppehållstillstånd.

Särskild lag som reglerar återkallande av permanenta uppehållstillstånd

Roks avstyrker förslaget om att införa en särskild lag som reglerar återkallande av permanenta uppehållstillstånd. Roks delar inte utredningens bedömning av att förslagen är förenliga med legalitetsprincipen, proportionalitetsprincipen och förbudet mot retroaktiv lagstiftning, inte heller dess tolkning av barnkonventionen.

Utredningen har allvarliga brister i sitt analysarbete. Den har helt underlåtit att utreda hur förslagen förhåller sig till arbetet för jämställdhet och arbetet mot mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn. Särskilt allvarligt är att utredningen inte beaktar det strukturella våld och den maktobalans som kvinnor, tjejer och barn systematiskt utsätts för av män och killar, inklusive i migrations- och asylprocesser samt i anknytningsärenden.

För kvinnor som lever med våldsamma män är ett permanent uppehållstillstånd ofta en avgörande förutsättning för att kunna lämna honom. Ett tryggt och varaktigt uppehållstillstånd minskar mannens kontroll och kvinnans utsatthet. Möjligheten att återkalla ett permanent uppehållstillstånd riskerar däremot att förstärka våldet genom att ge den våldsutövande mannen ytterligare maktmedel. Hot om anmälningar, misstänkliggörande eller indragen rätt att stanna i landet kan användas för att kontrollera, tysta och isolera kvinnor och barn, vilket kraftigt försvårar möjligheten att frigöra sig från våldet. Förslagen riskerar därmed att direkt bidra till ökad utsatthet för mäns våld.

Utredningen konstaterar själv att kvinnor i vissa fall har större svårigheter än män att uppfylla kraven för svenskt medborgarskap och att en konsekvens är att en större andel kvinnor än män under längre tid kommer att leva i Sverige under förhållanden som i praktiken är tillfälliga. I ett samhälle där män som grupp har mer makt än kvinnor är detta djupt problematiskt. Att förlänga kvinnors otrygghet i migrationsrätten riskerar att förstärka könsmaktsordningen och motverka såväl jämställdhet som arbetet mot mäns våld mot kvinnor och tjejer.

Mot denna bakgrund avstyrker Roks utredningen i sin helhet och avstår från att kommentera övriga förslag. Utredningen har inte genomfört en tillräcklig konsekvensanalys avseende barns rättigheter, arbetet mot mäns våld mot kvinnor och tjejer eller det övergripande jämställdhetsarbetet. Detta är en så allvarlig brist att förslagen inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Beslutet fattades av Roks ordförande Adine Samadi.

Stockholm 19 december

Adine Samadi

Ordförande Roks